

Wees kritisch op de wasbeerhond!

Maurice La Haye

In december 2003 en januari 2004 kopte de krant: “de wasbeerhond komt eraan”. Een aantal regionale kranten publiceerde artikelen over de opkomst en de gevaren van de wasbeerhond in Nederland. Hun conclusie na het raadplegen van deskundigen was, dat op de Veluwe en in Oost-Nederland honderden wasbeerhonden rondlopen. De artikelen roepen echter vragen op. Zijn de meldingen wel betrouwbaar? Is Nederland werkelijk een nieuwe zoogdiersoort rijker?

De wasbeerhond, *Nyctereutes procyonoides*, ook wel marterhond genoemd, is een hondachtig dier, met een langharige, rommelig grijsbruine vacht. Hij heeft een gedrongen uiterlijk en staat laag op de poten. De dieren hebben een gewicht van enkele kilo's tot meer dan acht kilo. Hij is oorspronkelijk afkomstig uit Oost-Azië, maar is voor de pelsdierenfok-

kerij ingevoerd in Rusland en de Oekraïne. Dankzij dieren die uit deze fokkerijen ontsnapten, maar ook als gevolg van bewuste uitzettingen, heeft het dier zich sinds 1928 over een groot deel van Oost-Europa verspreid. Tegenwoordig wordt hij ook legaal als huisdier gehouden. Met enig geduld en aandacht zijn wasbeerhonden namelijk redelijk

Een wasbeerhond lijkt oppervlakkig op een wasbeer. Foto: Dick Klees

tam te krijgen. In de natuur kunnen dieren echter weer snel verwilderen en waarschijnlijk goed overleven.

In het wild of in verwilderde staat hebben ze een sociale leefwijze en zijn ze vooral 's nachts actief. De dieren leven in beboste en in waterrijke gebieden, maar ook in kleinschalige landbouwgebieden. Erg kieskeurig zijn ze niet. Het voedsel bestaat uit knaagdieren, aas, vruchten, insecten, maar ook plantaardig materiaal, zoals eikels en bessen worden niet versmaad.

In Nederland en Vlaanderen worden al 15 jaar zo nu en dan wasbeerhonden gemeld. De laatste doodvondst in Nederland dateert uit oktober 2002 uit de provincie Utrecht. Op een dijk in de omgeving van Wijk bij Duurstede werd een doodgereden exemplaar gevonden. Sectie wees uit dat het dier zeer waarschijnlijk vlak daarvoor uit gevangenschap was ontsnapt (S. Broekhuizen, pers. meded.). In Vlaanderen dateert de laatste doodvondst uit januari 2002. Ook in Vlaanderen ging het hoogstwaarschijnlijk om een recent ontsnapt dier (Van Den Berge & De

Pauw, in druk.). Betrouwbare doodvondsten van echt verwilderde of wilde wasbeerhonden ontbreken tot op heden nog totaal.

De meldingen van de afgelopen jaren hebben met name betrekking op loopsporen of zichtwaarnemingen. De uiterlijke overeenkomsten met wasberen, *Procyon lotor*, en met dassen, *Meles meles*, zijn echter groot. Op zichtwaarnemingen kan alleen vertrouwd worden op basis van een goede beschrijving en een langdurige observatie of van een waarneming van een kenner. Aangezien wasbeerhonden vrij schuw zijn, moeten zichtwaarnemingen daarom altijd als onbetrouwbaar beoordeeld worden. Zeker als de dieren zijn 'gespot' bij het snel oversteken van wegen. Het vaststellen van de aanwezigheid van wasbeerhonden op basis van loopsporen is eveneens een hachelijke kwestie, doordat verwarring met andere grote zoogdieren (vossen, honden) niet ondenkbeeldig is.

Opvallend zijn de regelmatig terugkerende meldingen op de Veluwe, uit Limburg (NL) en uit Drenthe. De Vereniging Wildbeheer Veluwe meldde de aanwezigheid van de was-

De wasbeer onderscheidt zich onder andere door zijn gezichtsmasker en staarttekening van de wasbeerbond. Foto: Dick Klees

beerhond op basis van twee waarnemingen uit de omgeving van Hoenderloo. Hoe betrouwbaar de meldingen uit Hoenderloo zijn, is echter onduidelijk. Wel benadrukt de Vereniging het potentiële gevaar van de wasbeerhond voor bodembroeders, zoals nachtzwaluw en houtsnip. Als exoot is de wasbeerhond vogelvrij en dus altijd bejaagbaar, zodat enig eigen (jacht)belang van de Vereniging Wildbeheer niet ondenkbaar is. De Berenopvang Fellow uit Wenum meldt op afspraak van een anonieme jachtopzichter zelfs de aanwezigheid van 800 exemplaren rond Apeldoorn. Waar de meldingen van de Veluwe op gebaseerd zijn, is en blijft echter volstrekt onduidelijk, maar de opmerkingen over de mogelijke gevaren kunnen wel leiden tot een weinig tolerante of afwachtende houding jegens de wasbeerhond.

In Limburg worden wasbeehonden gemeld uit alle bosgebieden ten oosten van de Maas en uit het zuidelijke heuvelland. Op zich vormen de bossen, uiterwaarden, beekdalen en landbouwgebieden ten oosten van de Maas en in Zuid-Limburg een geschikt habitat, maar ook daar ontbreken harde bewijzen. De meldingen in Limburg worden niet goed onderbouwd of gepubliceerd. Net als eerder bij de berichten over het voorkomen van de lynx, *Lynx lynx*, en otter, *Lutra lutra*, zijn ze vooral gebaseerd op niet controleerbare sporen of dubieuze zichtwaarnemingen.

In Drenthe, op de grens met Friesland, zijn enkele zichtwaarnemingen geclaimd uit de omgeving van het Drents-Friese Woudengebied. Deze waarnemingen zijn zonder verdere bewijzen gebleven en alleen bevestigd door plaatselijke natuurkenners.

Naast de vragen over betrouwbaarheid en de onderbouwing van waarnemingen in Nederland, rijst de vraag waar de 'waargenomen' dieren vandaan zouden moeten komen. In Oost-Europa is de populatie wasbeehonden in enkele jaren fors toegenomen, getuige de toename van het aantal geschoten dieren van enkele honderden tot enkele duizenden. Daarnaast is van jonge wasbeehonden bekend dat sommige dieren zwerftochten van honderden kilometers maken, maar over een forse uitbreiding naar West-Europa zijn geen meldingen. In Finland, waar midden jaren tachtig van de vorige eeuw enorm veel wasbeehonden werden gemeld, zijn de aantallen inmiddels fors teruggelopen en lijkt de populatie nu op een laag niveau stabiel. De

suggestie dat vanuit Duitsland flinke aantallen de Nederlandse en Vlaamse (lands)grenzen over zouden komen, is nergens op gebaseerd. Het ligt veel meer voor de hand, dat de sporadische meldingen, indien het daadwerkelijk wasbeehonden betreft, betrekking hebben op ontsnapte exemplaren die als huisdier werden gehouden.

De terugkerende verhalen over de gevaren en het massaal oprukken van de wasbeerhond moeten vooralsnog afgedaan worden als erg overdreven. Journalisten schijnen echter wel brood te zien in zulke rampverhalen. In diverse regionale kranten, zoals 'Dagblad De Limburger', de 'Apeldoornse Courant/-Stentor', 'Zwolse Courant' en 'De Gelderlander', verschenen ongenuanceerde artikeltjes. In twee gevallen ging het artikel zelfs vergezeld van een foto van een heuse wasbeer (i.p.v. een wasbeerhond). 'De Gelderlander' spande echter de kroon met de melding dat de dieren belangrijke verspreiders van hondsdoelheid zijn en de zinsnede "alleen als het dier in het nauw wordt gedreven kan het bijten". Geen van de journalisten lijkt zich echt ingelezen te hebben en betrouwbare informatie te hebben gezocht.

Wat blijft hangen is verkeerde berichtgeving over een exoot die Nederland en Vlaanderen zou overspoelen, hondsdoelheid overbrengt en ook nog eens zeldzame op de grond broedende vogels opeet. Het zou gepaster zijn geweest als de journalisten en de geraadpleegde deskundigen hun beweringen zouden hebben gestaafd met feiten. Mythen zijn er al genoeg!

Verder lezen?

Van Den Berge, K. & W. De Paauw, in druk. In: *Zoogdieren in Vlaanderen, ecologie en verspreiding van 1987 tot 2002*.

Maurice La Haye
Kastanjehof 14
6533 BX Nijmegen